

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агротехнологій та природокористування
Спеціальність 201 "Агрономія"

ЗРАЗОК

МУДРАГЕЛЯ СЕРГІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

студент групи АГР 2301-ст3

ЗВІТ

про виробничу практику в ФГ «Натон»

Сумського району Сумської області

з "14" липня 2025 р. по "24" серпня 2025 р.

До захисту
15.09.2025р

Зав. кафедрою
Тюхтар О.М.

СУМИ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП

1. ҐРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО - ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОСПОДАРСТВА

1.1. Географічне та адміністративне розташування господарства

1.2. Коротка історична довідка про господарство

1.3. Трудові та матеріальні ресурси, їх динаміка і структура

2. ЗЕМЛЕРОБСТВО

2.1. Структура посівних площ

2.2. Системи сівозмін

2.3. Системи основного обробітку ґрунту

3. АГРОХІМІЯ

4. НАСІННИЦТВО

5. ЗАХИСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ВІД ШКІДНИКІВ ХВОРОБ І БУР'ЯНІВ

6. РОСЛИННИЦТВО

7. КОРМОВИРОБНИЦТВО

8. ОХОРОНА ПРАЦІ

9. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Мета виробничої практики — ознайомлення з організаційно-виробничою діяльністю фермерського господарства, набуття практичних навичок у сфері землеробства, насінництва, агрохімії, захисту рослин та охорони праці. Під час практики виконано спостереження, участь у польових та технологічних операціях, зібрано первинні дані для аналізу діяльності господарства.

1. ГРУНТОВО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИКА ГОСПОДАРСТВА

1.1. Географічне та адміністративне розташування господарства

Фермерське господарство «Натон» розташоване в Сумській області, Сумському районі, с. Постольне. Відстань до районного центру м. Суми — приблизно 20 км. Господарство має 6 земельних ділянок, розташованих поруч.

Найближчі елеватори розташовані :

Степановський елеватор Райз (Агротермінал Констракшн). Знаходиться за адресою – 42304 Сумська обл., Сумський р-н, смт. Степанівка Заводська вулиця, 1. Його потужність становить 488 тис. т одноразового зберігання зернових. Спосіб вигрузки продукції : авто/зд

Товариство з обмеженою відповідальністю "Ханзе Агрі Україна". Знаходиться за адресою - 42305, Сумська обл., Сумський р-н, смт. Степанівка, вул. Заводська, 2в. Його потужність становить більше 100 тис. т одноразового зберігання зернових. Спосіб вигрузки продукції : авто/зд.

1.2. Кліматичні і погодні умови за звітний період

У період проходження виробничої практики (14 липня – 24 серпня 2025 р.) погодні умови в Сумському районі були типовими для літнього сезону. Середньодобові температури становили в межах +22...+25 °С, у денні години повітря прогрівалося переважно до +28...+32 °С, вночі знижувалося до +16...+19 °С. Найвищі температури відмічалися в другій половині липня, коли вдень стовпчик термометра піднімався до +32–33 °С.

Кількість опадів у липні була незначною, випадали переважно короткочасні зливи з грозами, які мали локальний характер. У серпні опади спостерігалися ще рідше, що сприяло зниженню вологості ґрунту та створенню сприятливих умов для проведення жнив.

Погодні умови в цілому виявилися сприятливими для збирання озимої пшениці. Високі денні температури та відсутність тривалих дощів забезпечили рівномірне дозрівання зерна і дали змогу виконати збирання в оптимальні

агротехнічні строки. Короткочасні дощі лише незначно затримували обмолочування (на 1–2 дні) і не вплинули істотно на якість врожаю.

1.3. Землекористування і ґрунти господарства

Фермерське господарство «Натон» розташоване в межах Сумського району Сумської області. Загальна площа сільськогосподарських угідь становить 1574,77 га, що використовується переважно під вирощування сільськогосподарських культур.

Структура землекористування виглядає наступним чином:

- орні землі — 1574,77 га (100 %),
- багаторічні насадження, сіножаті та пасовища — відсутні,
- інші землі (господарські двори, польові дороги) — займають незначну площу, яка не враховується в структурі посівних площ.

Ґрунтовий покрив господарства представлений переважно чорноземами типовими та опідзоленими, які відзначаються високою природною родючістю, вмістом гумусу на рівні 3,5–4,2 %, доброю водопроникністю та повітрообміном. У меншій кількості зустрічаються сірі лісові ґрунти, що мають дещо нижчий вміст гумусу (до 3 %) і потребують систематичного удобрення.

За механічним складом переважають середньосуглинкові та легкосуглинкові ґрунти, які є оптимальними для вирощування зернових і технічних культур. Реакція ґрунтового розчину в основному нейтральна — рН 6,2–6,8.

Агрохімічні дослідження свідчать, що ґрунти господарства добре забезпечені калієм і фосфором, проте мають нестачу доступних форм азоту, що зумовлює необхідність внесення азотних добрив під основні культури.

Таким чином, ґрунтово-кліматичні умови ФГ «Натон» є сприятливими для вирощування зернових культур (озима пшениця, ячмінь), технічних культур (соняшник) та кукурудзи, які становлять основу спеціалізації господарства.

1.4. Спеціалізація і поєднання галузей

Фермерське господарство «Натон» спеціалізується на зерново-технічному напрямі виробництва з інтеграцією тваринницької галузі, зокрема птахівництва.

Основні напрями господарської діяльності:

- Рослинництво – основна галузь:
- Кукурудза на зерно та силос (43,7 % посівних площ);
- Соняшник (30,5 % посівних площ);
- Озима пшениця (25,8 % посівних площ).

Рослинництво забезпечує виробництво зерна та олійної сировини, які використовуються для реалізації та кормів для тваринництва.

- Кормовиробництво – спрямоване на забезпечення птахофабрики та інших тваринницьких напрямів господарства:

- вирощування кормових культур (кукурудза на силос, зернобобові) для власних потреб;

- виробництво кормових сумішей для птахів.

- Тваринництво – представлено птахофабрикою, яка є важливим напрямом господарства:

- виробництво яєць та м'яса птиці для реалізації;

- використання відходів рослинництва як кормів або для підвищення родючості ґрунтів;

- інтеграція з рослинництвом через органічні добрива та сидеральні культури.

- Поєднання галузей:

- Рослинництво забезпечує птахофабрику кормовою сировиною;

- Тваринництво підвищує економічну ефективність господарства і дозволяє замкнути виробничий цикл;

- Взаємодія галузей оптимізує використання земельних, трудових і матеріальних ресурсів, знижує собівартість продукції та підтримує родючість ґрунтів.

ФГ «Натон» має зерново-технічну спеціалізацію з інтегрованою птахівницькою

галуззю, що забезпечує економічну стабільність, ефективне використання ресурсів та підвищує екологічну стійкість господарства.

1.5. Трудові та матеріальні ресурси, їх динаміка і структура

Фермерське господарство «Натон» забезпечене достатньою кількістю трудових і матеріальних ресурсів для ефективного ведення виробничої діяльності.

Трудові ресурси.

Загальна чисельність працюючих у господарстві становить 72 особи.

Структура розподілу кадрів за галузями наступна:

- пташине господарство – 39 працівників (обслуговування птахофабрики, догляд за птицею, збір і сортування продукції);
- машино-тракторний парк – 9 працівників (трактористи, комбайнери, механіки та обслуговуючий персонал);
- адміністрація та бухгалтерія – 13 працівників (керівництво, спеціалісти, бухгалтерський та кадровий облік);
- лінія виробництва та склади – 11 працівників (робота на виробничих потужностях, складування, транспортування).

Таким чином, найбільша частка трудових ресурсів зосереджена у птахівництві, що підтверджує вагому роль цієї галузі у структурі господарства.

Матеріальні ресурси.

Матеріально-технічна база господарства включає:

- машинно-тракторний парк, до складу якого входять сучасні трактори (CASE IH Magnum 340, New Holland T8.390, Беларус-892, МТЗ-82), самохідна техніка (обприскувач New Holland Defensor SP3000), зернозбиральні та вантажні автомобілі (Renault Master, ГАЗ, КАМАЗ, MAN TGX 18.440 тощо);
- спеціалізовані агрегати – бункери-накопичувачі, напівпричепи та інша техніка для транспортування та зберігання врожаю;
- пташники – 5 виробничих приміщень для утримання птиці, оснащених обладнанням для годівлі, вентиляції та збору продукції;

- склади – 2 приміщення для зберігання зерна та готової продукції;
- адміністративні та допоміжні споруди, які забезпечують організацію господарської діяльності.

Динаміка і структура.

У господарстві ведеться поступове оновлення машинно-тракторного парку, зокрема закупаються сучасні трактори та спеціалізовані обприскувачі, що підвищує продуктивність праці та якість виконання польових робіт. Значна увага приділяється розвитку птахофабрики, що пояснює більшу частку зайнятих у цій сфері. Наявність складів та сучасної техніки для транспортування продукції дозволяє забезпечувати зберігання та оперативну реалізацію товарів. ФГ «Натон» має збалансовану структуру трудових і матеріальних ресурсів, що дає можливість ефективно поєднувати рослинництво та птахівництво, своєчасно виконувати сільськогосподарські роботи та забезпечувати високу продуктивність.

2. ЗЕМЛЕРОБСТВО

2.1. Структура посівних площ

У 2025 році в ФГ «Натон» під сільськогосподарськими культурами було зайнято 1574,77 га орних земель. Основними культурами є кукурудза, соняшник та озима пшениця.

Таблиця 2.1

Структура посівних площ у ФГ «Натон» (2025 р.)

а	Культур	Площа, га	Частка від загальної площі, %
к	Соняшни	480,57	30,5 %
	Озима пшениця	407,00	25,8 %
а	Кукурудз	687,20	43,7 %
	Разом	1574,77	100 %

Аналіз структури показує, що найбільшу площу займає кукурудза (43,7 % від загальної площі посівів), що свідчить про зернову та кормову спрямованість господарства. Значну частку становлять також соняшник (30,5 %) і озима пшениця (25,8 %), які є основними товарними культурами.

Такий розподіл забезпечує поєднання продовольчого та технічного напрямів виробництва, проте водночас вимагає раціональної організації сівозміни для уникнення виснаження ґрунтів і накопичення хвороб та шкідників, особливо при вирощуванні соняшнику та кукурудзи.

2.2. Системи сівозмін

У ФГ «Натон» структура посівних площ сформована трьома основними культурами: кукурудзою (43,7 %), соняшником (30,5 %) та озимою пшеницею (25,8 %). Така спеціалізація господарства зумовлює необхідність правильного

чергування культур у сівозміні, щоб зберегти родючість ґрунтів та уникнути фітосанітарних проблем.

Наукові основи формування сівозміни:

- Озима пшениця добре реагує на розміщення після кукурудзи на силос або зернобобових культур, проте небажана після соняшнику через поширення хвороб та виснаження ґрунту.
- Кукурудза найкраще розміщується після озимих зернових або бобових, оскільки потребує родючих ґрунтів та значних запасів вологи.
- Соняшник вимагає повернення на те саме поле не раніше, ніж через 6–7 років, тому його частка у структурі посівів повинна бути обґрунтованою.

Рекомендована 4-пільна сівозміна для господарства:

1. Озима пшениця
2. Кукурудза на зерно
3. Соняшник
4. Озима пшениця / сидеральні або зернобобові культури (для поліпшення азотного балансу ґрунту)

При такій ротації:

- забезпечується відновлення родючості ґрунту;
- зменшується ризик ураження культур шкідниками й хворобами;
- оптимізується використання поживних речовин і вологи.

Наявна структура посівів у ФГ «Натон» сприяє отриманню високих врожаїв основних культур, проте в перспективі доцільним є введення до сівозміни зернобобових (соя, горох) або сидеральних культур. Це покращить азотний баланс ґрунту та підвищить екологічну стійкість системи землеробства.

2.3. Системи основного обробітку ґрунту

У ФГ «Натон» застосовується система обробітку ґрунту, яка поєднує традиційні й сучасні технології з урахуванням біологічних особливостей культур, попередників та ґрунтово-кліматичних умов господарства. Основними завданнями системи є:

- створення оптимальних умов для росту і розвитку культур;
- накопичення та збереження ґрунтової вологи;
- знищення бур'янів і шкідливих організмів;
- рівномірне заробляння добрив і поживних решток.

Обробіток ґрунту під озиму пшеницю

- Вересень – коткування стерні КПЛ-6 з метою подрібнення поживних решток соняшнику та збереження вологи.

- Вересень – дискування ґрунту агрегатом «Солоха» на глибину 7,2 см трактором CASE IH Magnum 340.

- Вересень – посів сівалкою Amazone на глибину 6,2 см, агрегатованою з трактором CASE IH Magnum 340.

Обробіток ґрунту під соняшник

- Вересень – глибока оранка трактором CASE IH Magnum 340 з плугом Lemken (7 корпусів).

- Весна – боронування БШЗ-18 для вирівнювання поля та збереження вологи.

- Весна – внесення рідких азотних добрив (КААС) трактором МТЗ-82.

- Квітень – посів сівалкою Kinze 3600, агрегатованою з трактором CASE IH Magnum 340.

Обробіток ґрунту під кукурудзу

- Вересень – глибока оранка на глибину 25–27 см трактором CASE IH Magnum 340 з плугом Lemken (7 корпусів).

- Квітень – боронування шлейфовою зубовою бороною БШЗ-18, внесення добрив трактором МТЗ-82 з лійкою РМД-3000.

- Квітень – посів сівалкою Kinze 3600, агрегатованою з трактором CASE IH Magnum 340.

У господарстві поєднуються традиційний (оранка) та мінімальний (дискування, боронування) обробітки ґрунту. Для зернових культур (озима пшениця) застосовується поверхневий комбінований обробіток, для технічних (соняшник, кукурудза) – глибока оранка з подальшим передпосівним вирівнюванням ґрунту.

Використання сучасних високопродуктивних агрегатів (CASE IH Magnum 340, плуг Lemken, сівалки Amazone та Kinze) забезпечує якісне виконання польових робіт та створення сприятливих умов для формування врожаю.

3. АГРОХІМІЯ

У ФГ «Натон» застосовується система удобрення, що поєднує основне, припосівне та підживлювальне внесення мінеральних добрив. Основна мета – створення оптимального живлення рослин протягом вегетації, підвищення врожайності та якості продукції, а також підтримання родючості ґрунтів.

Озима пшениця:

- Припосівне внесення (осінь): комплексне добриво NPK 10:20:30 + 9S у нормі 150 кг/га, яке забезпечило стартове живлення та розвиток кореневої системи.

- Весняні підживлення:

- аміачна селітра – 70 кг/га;

- сульфат амонію – 75 кг/га;

- аміачна селітра (повторно) – 75 кг/га;

- КААС (карбамідно-аміачна суміш) – 100 кг/га.

Такий підхід дозволив забезпечити пшеницю азотом протягом усього періоду вегетації, а також компенсувати потребу у сірці, що підвищило якість зерна за вмістом білка та клейковини.

Соняшник:

Весняне внесення перед посівом: КААС у нормі 150 кг/га.

Соняшник ефективно використовує залишкові елементи живлення з ґрунту та попередників, тому в господарстві застосовувалося лише азотне підживлення.

Кукурудза:

Весняне внесення перед посівом: карбамід у нормі 200 кг/га.

Азотне живлення забезпечило інтенсивний ріст вегетативної маси та сприяло формуванню високого врожаю.

Система удобрення у господарстві зорієнтована на ефективне використання мінеральних добрив із диференційованим підходом до різних культур. Для пшениці застосовується повний набір елементів живлення (NPK + S) з багатоступеневим підживленням протягом вегетації. Соняшник та

кукурудза отримують переважно азотне живлення, що відповідає біологічним особливостям цих культур. Використання КААС і карбаміду дозволяє оптимізувати азотне живлення та зменшити втрати азоту під час внесення.

4. НАСІННИЦТВО

У ФГ «Натон» велика увага приділяється якості посівного матеріалу, оскільки саме він є одним із головних факторів формування високої врожайності. Для сівби використовуються сертифіковані сорти та гібриди, адаптовані до ґрунтово-кліматичних умов Сумської області. Насіння відповідає державним стандартам щодо чистоти, схожості та вологості, а перед сівбою обов'язково проходить калібрування та протруювання.

Озима пшениця:

У 2025 році для сівби використовувалися такі сорти:

- Керамік (II репродукція) – схожість 93 %, енергія проростання 95 %, маса 1000 зерен – 42 г.
- Еміль (II репродукція) – схожість 95 %, енергія проростання 97 %, маса 1000 зерен – 44 г.

Насіння проходило калібрування на підприємстві ТОВ «Суми-Насіння», що забезпечило однорідність та високу якість висівного матеріалу. Перед сівбою проводилася протруйна обробка:

- Кватрофорс – 0,8 кг/т (фунгіцидний протруйник широкого спектра дії);
- Грос Коренеріст – 1 л/т (стимулятор росту, що підвищує енергію проростання та стійкість до стресів).

Соняшник:

Для вирощування соняшника використовувався гібрид:

- Pioneer P64LP170, система захисту Clearfield (CL), що забезпечує контроль широкого спектра бур'янів та стійкість рослин.

Протруювання проводилось препаратами:

- Флудіоксоніл (захист від ґрунтових і насіннєвих інфекцій);
- Металаксил-М (захист від несправжньої борошнистої роси та кореневих гнилей).

Кукурудза:

Для посіву застосовувалися гібриди компанії Pioneer:

- Р 85/56;
- Р 78/18;
- Р 90/74.

Насіння мало високі посівні якості та проходило протруйку препаратами:

- Редіго М – фунгіцидний протруйник для захисту від комплексу насіннєвих інфекцій;
- Понго 600 – системний інсектицидний протруйник для захисту сходів від ґрунтових шкідників.

У ФГ «Натон» застосовується лише кондиційний посівний матеріал, що забезпечує дружні сходи, рівномірний розвиток рослин та високу продуктивність посівів. Поєднання якісного насіння, калібрування та сучасних протруйників дозволяє значно зменшити ризики ураження хворобами та шкідниками на ранніх етапах вегетації.

5. ЗАХИСТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР ВІД ШКІДНИКІВ, ХВОРОБ І БУР'ЯНІВ

Ефективний захист рослин є важливою складовою технології вирощування культур у ФГ «Натон». Для запобігання втрат урожаю та підвищення його якості застосовуються інтегровані заходи боротьби з бур'янами, хворобами і шкідниками.

Пшениця озима:

- Основні хвороби: кореневі гнилі, септоріоз листя, бурі й жовті іржі, фузаріоз колоса.
- Основні шкідники: хлібний жук, п'явиці, шкідлива черепашка.
- Бур'яни: берізка польова, полин, пирій повзучий, ромашка непахуча.
- Заходи захисту: застосовуються гербіциди та фунгіциди – Дисулам (0,5 л/га), Фунгімакс (1,0 л/га), Канонір (0,1 л/га), а також регулятори росту й стимулятори – Кормін Імпульс (1,0 л/га).

Соняшник:

- Основні хвороби: біла та сіра гнилі, фомоз, фомопсис, альтернатіоз, септоріоз.
- Основні шкідники: дротяники, лучний метелик, різні види совок.
- Бур'яни: лобода біла, щириця звичайна, осоти, гірчаки.
- Заходи захисту: застосовуються гербіциди, фунгіциди та мікродобрива – Сантал (1,2 л/га), Канонір (0,1 л/га), Фунгісил (0,5 л/га), Гумілін (2,0 л/га), Кормін Бор (1,0 л/га), Кормін Олійний (1,0 л/га).

Кукурудза:

- Основні хвороби: фузаріоз стебел і качанів, бактеріальна стеблова гниль, летюча сажка.
- Основні шкідники: попелиця, стебловий кукурудзяний метелик.
- Заходи захисту: використовуються препарати Дисулам (0,5 л/га), Гумілін (2,0 л/га), Мілафорт (1,2 л/га).

Завдяки системному підходу до захисту культур у господарстві забезпечується зменшення шкодочинності бур'янів, шкідників і збудників хвороб, що дозволяє стабільно отримувати високі врожаї.

6. РОСЛИННИЦТВО

У ФГ «Натон» вирощуються основні польові культури — озима пшениця, соняшник та кукурудза на зерно. Для кожної культури застосовуються інтенсивні технології вирощування, що забезпечує стабільно високі врожаї.

Озима пшениця

- Густота стояння: 6,2–6,5 млн рослин/га.
- Міжряддя: 12,5 см.
- Строки збирання: з 28 липня по 8 серпня.
- Урожайність: 6,5–7,0 т/га.
- Тип збирання: пряме комбайнування, використовувалася жатка типу флекс, що дозволяло якісно зрізати навіть низькорослі рослини.

Завдяки дотриманню технології вирощування та застосуванню високоякісного насіння, урожай озимої пшениці характеризувався високими показниками якості та добрим виходом продовольчого зерна.

Соняшник

- Густота стояння: 55–60 тис. рослин/га.
- Міжряддя: 70 см.
- Строки збирання: з 10 по 20 вересня.
- Урожайність: 2,5–3,0 т/га.
- Тип збирання: комбайнування, що дозволяло зменшити втрати насіння та забезпечити швидке виконання збиральних робіт.
- Підживлення: Гумілін – комплекс мікроелементів на основі гумінових речовин, який покращує засвоєння поживних речовин і стимулює ріст. Сантал – мікродобриво з вмістом макро- та мікроелементів, що забезпечує рослини бором і цинком. Канонір, Кармін олійний, Кармін бор – препарати з вмістом бору, марганцю та інших мікроелементів, які застосовувалися для

позакореневого підживлення в критичні фази розвитку (5–7 листків та перед викиданням волоті).

Соняшник у господарстві є основною технічною культурою, що вирощується за інтенсивною технологією із застосуванням системи Clearfield, яка дає можливість ефективного контролю бур'янів.

Кукурудза

- Густота стояння: 72–75 тис. рослин/га.
- Міжряддя: 70 см.
- Строки збирання: з 20 жовтня по 4 листопада.
- Урожайність: 7,0–10,0 т/га.
- Тип збирання: пряме комбайнування сучасними зернозбиральними комбайнами, що дозволяло мінімізувати втрати та отримати зерно належної вологості.

- Підживлення: Мілафорт – стимулятор росту з антистресовими властивостями. Дисулан – препарат для підживлення та захисту від деяких хвороб. Гумілін – комплекс мікроелементів на основі гумінових речовин, який покращує засвоєння поживних речовин і стимулює ріст.

Кукурудза у ФГ «Натон» займає найбільші площі та є основною зерновою культурою господарства.

У господарстві застосовуються інтенсивні технології вирощування культур з урахуванням кліматичних умов та біологічних особливостей культур. Поєднання якісного насіннєвого матеріалу, збалансованого живлення та сучасної техніки дозволяє отримувати врожаї, які перевищують середні показники по регіону.

7. КОРМОВИРОБНИЦТВО

У господарстві основу кормової бази становить власне вирощене зерно кукурудзи та пшениці. Вони використовуються як висококалорійний компонент у складі комбікормів для тварин.

Білкову складову комбікормів забезпечує соєва макуха, яка виготовляється на власному обладнанні із закупленої сої. Це дозволяє покращити якість кормів і збалансувати їх за вмістом протеїну.

Додатково у раціонах використовується соняшниковий жмих (макуха), який закупається у ПАТ «Сумський завод продтоварів». У випадку дефіциту інших кормових інгредієнтів господарство також здійснює закупівлю необхідної сировини на стороні.

Багаторічні трави у структурі посівів відсутні, заготівля сіна, сінажу чи силосу не проводиться. Основний напрям кормовиробництва — забезпечення тваринництва зерновими та білковими кормами у вигляді комбікормів власного виробництва.

8. ОХОРОНА ПРАЦІ

В ФГ «Натон» велика увага приділяється організації безпечних умов праці для персоналу. Основні аспекти включають проведення інструктажів, забезпечення працівників засобами захисту та дотримання техніки безпеки.

Організація охорони праці

- Інструктажі: У господарстві регулярно проводяться інструктажі з техніки безпеки для всіх працівників. Це включає вступний, первинний та повторний інструктажі. Всі проведені інструктажі фіксуються у спеціальному журналі обліку.
- Засоби індивідуального захисту (ЗІЗ): Працівники, що виконують роботи з пестицидами, добривами та іншою технікою, забезпечені необхідними засобами індивідуального захисту (респіратори, захисні окуляри, рукавиці, спецодяг).
- Техніка безпеки: При роботі з машинно-тракторним парком та іншим обладнанням суворо дотримуються правила безпеки.

Для подальшого підвищення стандартів охорони праці рекомендується:

- Встановити чітке маркування небезпечних зон на території господарства, особливо поблизу складів агрохімікатів та машинно-тракторного парку.
- Регулярно оновлювати знання працівників щодо нових вимог і стандартів охорони праці.
- Вести облік і аналіз усіх інцидентів, навіть незначних, щоб своєчасно виявляти та усувати причини травматизму.

9. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Господарство дотримується екологічних стандартів для мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. Це охоплює контроль за використанням агрохімікатів, збереження водних ресурсів та боротьбу з ерозією.

Екологічна практика

- Використання добрив та пестицидів: Внесення добрив та засобів захисту рослин (ЗЗР) здійснюється з урахуванням норм і регламентів, що допомагає запобігти забрудненню ґрунтів і води.
- Зберігання агрохімікатів: На території господарства є спеціальні приміщення для зберігання пестицидів і добрив, що запобігає їх потраплянню в навколишнє середовище.
- Боротьба з ерозією: Для захисту ґрунтів від ерозії застосовується різнорівневий обробіток, а також може розглядатися використання захисних смуг.

Рекомендації

Для поліпшення екологічної стійкості господарства пропонується:

- Впровадити елементи точного землеробства, що дозволить оптимізувати внесення добрив і ЗЗР, зменшуючи їх кількість та негативний вплив.
- Застосовувати загортання пожнивних решток, що сприятиме накопиченню органічної речовини в ґрунті, підвищить його родючість та зменшить ерозію.
- Регулярно проводити моніторинг стану ґрунтів і водних ресурсів на предмет вмісту залишків хімікатів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Загальна ефективність господарства оцінюється як позитивна з огляду на:

- Високий рівень технічної оснащеності.
- Чітко визначену спеціалізацію (зерново-технічний напрям з інтегрованим птахівництвом).
- Застосування сучасних технологій вирощування.

Незважаючи на успішні показники, господарству слід зосередитися на деяких ключових аспектах для подальшого розвитку та підвищення екологічної стійкості.

Пропозиції:

- Впровадити оптимізовану сівозміну, включивши до неї зернобобові культури (наприклад, сою або горох) для покращення азотного балансу ґрунту та розширення кормової бази.
- Провести повне агрохімічне обстеження ґрунтів, щоб коригувати норми внесення добрив відповідно до реальних потреб кожної ділянки.
- Розглянути можливість використання консерваційних систем обробітку ґрунту (наприклад, нульовий обробіток) на полях, схильних до втрати вологи.
- Продовжувати оновлювати насінневу базу, використовуючи сертифіковані гібриди та сорти з високим потенціалом урожайності та стійкістю до хвороб.
- Запровадити інтегрований захист рослин (ІЗР), що поєднуватиме агротехнічні заходи з біологічними та хімічними методами для ефективного контролю шкідників та хвороб.
- Підвищити стандарти охорони праці через регулярні інструктажі та забезпечення всіх працівників необхідними ЗІЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Агрономічна енциклопедія. — 2018.
2. Технологічні карти вирощування сільськогосподарських культур ФГ «Натон», 2025.
3. Закон України «Про охорону праці».
4. Регламенти застосування засобів захисту рослин (інструкції до препаратів).
5. Звіт про агрохімічне обстеження ґрунтів ФГ «Натон», 2025.

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробництва
(вид і назва практики)
студента Муромець Сергіє Миколайовича
(прізвище, ім'я, по батькові)
Кафедра агротехнологій та ґрунтознавства
супін вищої освіти Бакалавр
спеціальність Агрономія
група АРР 2301-СТЗ

Студент Муромов Сергій Михайлович
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство (організацію, установу)

2025 року

Гол. агроном Тимченко Д.В.
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства (організації, установи)

2025 року

Гол. агроном Тимченко Д.В.
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ознайомлення з господарством та технікою безпеки	14.07					виконано
		15.07					виконано
2	Обстеження посівів, вибірки стану культур	16.07					виконано
		17.07					виконано
		18.07					виконано
3	Ознайомлення з ґрунтами та землекористуванням з-ва		21.07				виконано
			22.07				виконано
4	Вивчення насінництва та протруєння насіння		23.07				виконано
			24.07				виконано
5	Ознайомлення з агрохімією та підсиленням культур		25.07				виконано
				28.07			виконано
				29.07			виконано
6	Ознайомлення з харчовиробництвом			30.07			виконано
				31.07			виконано
				1.08			виконано
7	Об'їзд полів				4.08		виконано
					5.08		виконано
8	Збирання озимої пшениці				6.08		виконано
					7.08		виконано
					8.08		виконано
9	Транспортування зерна					11.08	виконано
10	Перевірка висівки та зберігання зерна					12.08	виконано
						13.08	виконано
11	Збирання озимої пшениці					14.08	виконано
						15.08	виконано
12	Мушення оранки, борокування ґрунту передпосівом ріпаків	18.08					виконано
		19.08					виконано
		20.08					виконано
		21.08					виконано
13	Об'їзд полів	22.08					виконано

Керівники практики:
від Сумського НАУ

(підпис)

Данильченко О.М.
(прізвище та ініціали)

від підприємства (організації, установи)

Триченко Ф.В.
(прізвище та ініціали)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

РП "Намон"

(назва підприємства, організації, установи)

Слід час проходження практики студент
Мудрацен Сергій Миколайович відповів і. у нього
стає до виконання роботи, активно пра-
цює у всіх напрямках, показує свої
вміння працювати в різних умовах, дієти
самостійно без підказок керівника, що
ідеально про його високу теоретичну та
практичну підготовку.

Керівник практики від підприємства (організації, установи)

(підпис, печатка)

Григоренко Д.В.

(прізвище та ініціали)

« 25 » серпня 2025 року

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Під час перевірки проходження практики було
визначено, що студент сумлінно виконував
поставлені завдання, вчасно відгукувався.
Продemonстрував достатній рівень знань з
фахових дисциплін, застосував їх під час
виконання практичних завдань. Особливо варто
відмітити уважність під час виконання
аеротехнічних робіт, дисциплінованість та
активність у роботі.

Висновок керівника практики від Сумського НАУ про проходження практики

Студент показав високий рівень відповідальності,
здатність до самостійної роботи, уміли
організувати робочий процес та аналізувати
його результати. Підтвердив набуті теоретичні
знання та закріпив їх у реальних умовах
виробництва.

Дата складання заліку „15” вересня 2026 року

Оцінка:

за національною шкалою відмінно
(словами)

кількість балів 91
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS A

**ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРАКТИКАНТА (ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ)**

Мудризелі Сергій Леонідович
Агрономія, факультет агротехнологій та природокористування
(прізвище, ім'я, по батькові, курс, спеціальність, факультет)

Проходив (вказати вид практики) практику на базі
виробничу практику в ФГ "Намол"

(назва підприємства, установи, організації та місце розташування)
з «14» лютого 2025 року по «24» серпня 2025 року

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, його ставлення до роботи брав активну участь у проведенні білю та аналізу посівів, у виконанні робіт з догляду за рослинами, спостереження, визначення фази розвитку культур, ознайомився з особливостями застосування засобів захисту рослин та мінеральних добрив. Допомігав у збиранні врожаю озимої пшениці, прибиранні та складуванні.

Виконання громадських доручень практикант активно допомагав до виконання громадських доручень, допомагав у організації колективної роботи.

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи зауважень відсутні, готовий до самостійної роботи

Зауваження фахового характеру не було

Зауваження дисциплінарного характеру не було

Кількість прогулів 0

Оцінка за практику « вдівінно »
(відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

Дата «24» серпня 2025 р.

Керівник Заступник голови Госар О.М.
(Посада керівника підприємства, організації, установи) (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник головний агроном Гриценко Р.В.
(Посада керівника практики від підприємства, організації, установи) (підпис) (прізвище та ініціали)